

★ STAWFORDS DAGBÖCKER ★

Dagböckerna omfattar tiden från den 17 augusti 1795 till den 12 februari 1831.
De är fördelade på följande sätt:

Bok:	Period:	Arkiv- nummer:	Ursprungligt antal sidor i svensk översättning:
I	1795-08-17 - 1798-01-02	14	56 + 1 bilaga
II	1796-11-20 - 1807	13	19
III	1797-12-19 - 1801-12-28	2	132
IV	1802-01-04 - 1803-11-11	3	59
V	1803-11-16 - 1804-12-31	4	65
VI	1805-01-01 - 1806-12-19	5	79
VII	1807-01-10 - 1809-11-29	6	124 + 1 bilaga
VIII	1810-04-24 - 1820-01-26	7	209
IX	1820-01-01 - 1830-02-01	8	137
X	1830-01-07 - 1831-02-12	9	19 + 1 bilaga
XI	1808-07-10 - 1814-10-28	10	91 + 7 bilagor
XII	1817-01-01 - 1819-12-31	11	177
XIII	1820-01-01 - 1822-05-03	12	65

Dagböckerna är skrivna på engelska. Under 1940-talet gjordes en svensk översättning av bergsingenjör Axel Martin. Översättningen är på drygt 1.200 sidor. Både originalet och översättningen finns på mikrofilm. Sedan maj 2002 finns även alla dagböckerna på Internet under adressen www.hoganas.com/library.htm.

Bok I är en renskrivning dels av anteckningar som Stawford gjort under överresan från England till Sverige och under vistelsen i Göteborg och Bohuslän, dels av hans med nr 1 numrerade dagbok samt första dagarna i dagbok nr 2.

Bok II är ett sammandrag av och komplettering till Stawfords nr 1 - 5. Stawfords dagbok nr 1 har inte översatts, eftersom allt i den dagboken finns i bok I. (Arkivnumren 14 och 13 är inte Stawfords nummer)

Dagböckerna är till allra största delen förda av Thomas Stawford själv, men sonen John har fört böckerna XI och XII samt början av bok XIII. Sista delen av bok XIII är förd av brorsonen Robert. John Stawford har dessutom ett par gånger fört in anteckningarna i bok VIII.

Vid sidan av dagböckerna finns Thomas Stawfords särskilda korrespondens bevarad för åren 1820-1822 (ursprungligen 96 sidor) i Copy Book samt Stawfords Order Book (inkl. ordningsregler år 1800).

Personuppgifter	Född	Avliden	Ålder
Thomas Stawford	1766-12-15	1831-02-20	65
John Stawford	1789-11-19	1820-12-09	31
Robert Stawford	1794-01-30	1822-08-09	28

Bok 2 (arkivnr 13)

Stawfords sammandrag från fyra dagböcker, förda dag för dag från
20 november 1796 till början av år 1807

1796

Den 20 november 1796 ankom jag till Marsvinsholm för att underhandla med Hans Excellens Greve Ruuth angående kolen i Höganäs, där jag möttes av Herrarna Polheimer, med vilka jag i närvaro av Hans Excellens besiktigade kartorna över de olika borrhningarna efter kol i mars månad. Sedan jag i frånvaro av Herr C. Bagge underskrivit en serie överenskommelser med Herrarna Polheimer, att de fastställda planerna voro de bästa, som kunde ifrågakomma, anträdde jag min resa till Höganäs, dit jag anlände den 25 november i sällskap med Herr A. Polheimer för att se på schaktet, där de hoppades finna en 11 tums kolflöts. Den låg på 5 famnars djup, ovanpå ljus sandsten med rottrådar i. Efter en resa till Hälsingborg för att anskaffa vad som fordrades för schaktsänkning, återvände jag till Höganäs, och för första gången deltog jag nu själv i arbetet och försökte att lära folket att sänka i enlighet med engelskt tillvägagångssätt, men eftersom arbetarna icke vore nöjda med de timmar, jag hade bestämt för dem (3 timmar nere och 3 uppe), var jag tvungen att ändra till 3 nere och 6 hemma och att de skulle betalas med 8 skilling per skift. Efter att hava varit i Hälsingborg för att anskaffa sänkningshackor, fann jag den 1 december vit sandsten i botten. När jag gick ned i schaktet igen den 5 för att se, huru de hade kommit igenom ett skikt av skiffrig lera (lerjärnsten), fann jag hård sandsten på botten igen. Dessutom befunnos lampor efter försök kosta mycket mera än ljus, varför jag bestämde, att de senare skulle användas.

Den 6 december köpte jag det första träet för "pramar" och hackskaft och tecknade det första kontraktet å korgkäppar, vilka kostade 6 skilling per 100 för kolbrytningen i Höganäs. Efter att hava varit nere för att instruera männen i deras nya arbete under 3 timmar, hörde jag någonting falla ned i schaktet och såg, att en man hade fallit ned. Vinschlinan hade sprungit. Mannen var icke mycket skadad, men detta var den första olyckan, som hände vid gruvan. Den 9 fann jag lerjärnsten i botten, och samma dag gjorde jag i Hälsingborg en korgbåge och hake.

Efter den uppgift, som jag fått av Herr P., trodde jag nu, att vi voro vid koltaket, men efter att hava sänkt igenom funno vi inga kol. Jag fortsatte då att borra, men kunde icke finna kol på 9 fots djup. Efter att hava rådgjort med Herr A. Polheimer, som sade mig, att han hade borrarat igenom kol på många ställen, så drog jag den slutsatsen, att - eftersom det litet mot stiget fanns kol på 10 fots djup - det måste finnas en förkastning emellan, som vi borde lära känna, så att den icke lurar oss på ett annat ställe.

Den 11 december 1796 började jag sänka det schakt, som jag kallar nr 2 och kom ned på hallen, och under en rand med blanka kol (cannel coal) hittade jag kol 9 fot från ytan och 11" tjockt. Nu satte jag ut en ort för att finna förkastningen eller veckningen. 4 fot inne i den första orten var kolet av samma tjocklek, men sedan kom ett band tvärs över orten till liggandet utan att det alls visade sig på den hängande sidan.

Nu fann jag bandet i kolet vara 1" och flötsens strykning vara N 75o V och sålunda stupningen 0 75o S. Som det icke syntes till någon förkastning, ehuru orten gick mycket på stupet, började jag att borra i nr 1. Sedan pramar hade tillverkats och lämpliga hinkar försetts med bågar, gjordes förberedelser att uppfordra vatten, vilket först började vid Schakt A den 9

januari 1797, men vi fortsatte ännu att borra från nr 1 till nr 2 ävensom orten i det senare för att om möjligt finna förkastningen eller veckningen. Efter att hava fått ut vattnet ur nr 2 slutade jag borringen mellan schakt nr 1 och 2 vid 3 famnar och 4 fot utan att hava funnit kol och började åter att borra i nr 1. Då det var läns i schakt A, fann jag de orter, som hade blivit drivna för leran att vara: den ena c:a 8 yards och den andra 6 och kolet, där leran hade tagits bort vara 7" tjockt, 2 fot brett.

Efter att hava satt ut en ort i gruvan A för att utvinna så mycket kol som möjligt och efter att hava funnit bandet i nr 2 fortfarande vara lika gav jag order om att borra ett hål mellan nr 1 och 2, 12 yards från det, där vi fingo kol den 19. Den 21 fann jag förkastningen (som senare befanns att vara en parallellförkastning) på ett djup av 6 fot och började sänka ett litet schakt för att finna riktningen av förkastningen.

Den 10 februari erhöles kol i borrhål nr 2, 11" tjockt med hård flis i, på ett djup av 9 famnar. Innan jag reste till Göteborg, satte jag ut ett borrhål, där jag fann en kolflöts, 18" tjock och endast 9 fot från ytan. När jag kom hem, borrade jag genom 19" tjockt kol och satte ut ett annat borrhål, där enligt mina beräkningar 19"-flötsen borde vara på 18 famnars djup om stupningen är lika stor som i A-gruvan.

Den 9 februari avseglade det första fartyget, lastat med kol från Höganäs till Göteborg. Efter många svåra försök (på grund av vatten) på mossen försökte jag på det angränsande fältet, men som icke heller detta lyckades, satte jag ut ett borrhål nr 5 nära Höganäs by för att finna samma flöts. Vi hade här stora svårigheter genom att lösa stenar föllo ned från sidorna. Satte ut ett annat borrhål mellan nr 3 och 5, där vi hindrades av mycket vatten vid ett djup av 11 fot och voro tvungna att sluta.

Vi det tillfälle, då Herr och Fru Bagge gingo ned i A-gruvan, gav Hans Excellens den kolflöts, där det nu arbetades, namnet "Fru Baggens Flöts". Den 5 juni undertecknade ägarna ett kontrakt med mig i Hälsingborg och uttalade sig mycket nöjda med min plan för borring efter och utvinning av kol.

Som luften i A-gruvan var ganska dålig satte jag ned en "gryta" med brinnande kol, så att luften steg uppåt, varigenom det genast blev bra igen. - Nu satte jag ut 2 andra borrhål, och fann i ett av dem kol på 10 fots djup och 34" av goda, hårda, sintrade kol, och i det andra på ett djup av 11 fot en 27" tjock flöts. I ett tredje borrhål fingo de kol på 21 fots djup. Försökte även på flera andra platser att finna kol, huvudsakligen i närheten av Tjörred, men på grund av kvicksand och mycket vatten blevo många av dem utan framgång.

Nu skaffade jag från Malmö, Göteborg och Landskrona timmer för att bygga, plank, tegel, kalk etc. och satte ut ett sänkschakt nära borrhål nr 12 samt fortsatte att bygga arbetarebostäder etc., träffade överenskommelse om reguljär postförbindelse mellan Hälsingborg och Krapperup, något som icke hade funnits förut. Under tiden är A-gruvan i arbete, och kol skeppas, när vädret tillåter. Det är stor efterfrågan på kol. Vi äro tvungna att göra våra "hästvindor" av furu, eftersom ek icke kan erhållas. Vid denna tid skaffade jag även fler arbetare och satte dem att arbeta dag och natt vid den nya fyndigheten, där vi fick kol den 4 augusti på 10 fots djup (B-gruvan) och fortsatte att sänka en dunt för att samla vatten, så att männen skulle kunna arbeta så torrt som möjligt. Jag satte ut en huvudort i A-gruvan och föreslog arbetarna att taga den på ackord men kunde icke genast träffa avtal med dem. Efter ett par dagar gingo de emellertid med på att arbeta för 2 sk. per korg och 12 sk. per famn. Bönderna voro även missnöjda med sitt avtal för körning av kol till sjön, men jag

tillfredsställde även dem efter litet parlamentering. De återstående huggarna betalades 28 sk. per tjog för korgar om 5 skäppor - eftersom läderkorgarna icke kunde uppfordras med "jacken". Jag hade även en del besvär med att få karlarna att arbeta, där det var aldrig så litet vått, ty de voro icke vana att arbeta i vatten.

Efter att hava skrivit till Herr Bagge efter timmer, började jag en avvägning av hamnen, som vid första anblicken icke såg vidare gynnsam ut för byggandet av en brygga och lastningsplats på grund av det grunda vattnet och följaktligen förenat med stora kostnader att utföra ett dylikt arbete så långt ut i sjön. Försökte att åvägabringa ett kontrakt med innevånarna i Höganäs för att få använda deras brygga, men utan framgång.

Den första leran avsändes nu den 30, sedan våra hästar varit sysselsatta i fyra dagar att forsla den till hamnen. Som vi den 29 augusti hade fått ned vattnet till några få tum ovanför plattformen, satte vi in en pump och började pumpa; nästa dag återupptogs sänkningen, men vi funno berget så hårt, att arbetarna började borra för ett skott. Emellertid kommo de igenom efter 10", och en kraftig vattenådra bröt fram, varför det icke tjänade någonting till att skjuta, men vi försökte bryta upp med kilar, vilket lyckades. Jag kom överens med murarna att bygga och avsluta två hus för 130 riksdaler, men arbetet går långsamt framåt, emedan många män äro sysselsatta med skörden.

1 sept. Stakade ut en vagnväg från sänkschaktet genom Höganäs by till hamnen. Jag satte ut den 16 fot bred, så att en körväg kan ordnas vid sidan, om så skulle visa sig nödvändigt. Fortsättning på sänkingsarbetet. Flera män anlände från Boserup. Börja uppfordra vatten i A-gruvan för att få dunten ränsad. Den 6 ankom en galeas från Göteborg med timmer och en båt med brännvin från Hälsingborg.

Beordrade arbetarna i sänkschaktet (maskin-schaktet) att vara nere 3 timmar och hemma 6 alternerande, eftersom icke hälften av dem kunde arbeta på botten. Den 9 sept. blåste det så hårt och var så vått, att inget arbete kunde utföras varken med sänkningen eller i kolgruvan.

Den 11 sept. hölls ett möte i Mörarp för att få utrönt, om några lantbrukare i detta härad ville taga någon del i utvinningen av kol. Härvid nekade alla med undantag av Grevinnan Sparre på Kulla Gunnarstorp, som lät säga genom herr Inspektorn, att hon ville taga en del, om något skulle brytas eller borraras på hennes gods. Bergmästare Lundström meddelade oss, att vi kunde få anlägga en väg, varhelst det visade sig erforderligt. Ett brev från Greve G.E. Ruuth meddelade mig, att han icke kunde anskaffa några arbetare till kolgruvan denna säsong, emedan det var för sent att skicka ned dem.

Den 13 sept. Avreste till Karlskrona, dit jag anlände den 15 för att anskaffa arbetare. På min resa lämnade jag besked vid varje gästgivaregård, i händelse någon skulle passera där i behov av arbete, så kunde han få anställning i Höganäs. Efter samtal med ett flertal officerare i Karlskrona fann jag det vara mycket svårt att skaffa permission för någon av de män, som voro villiga att följa med mig. Emellertid kom jag överens med 7 man för ett halvt år från den 20 ds, men då jag ansökte hos Landshövdingen eller Guvernören över distriktet om pass för de män, jag hade anställt, fick jag det beskedet från Hans Nåd (i vars residens jag var tvungen att vänta ett par timmar, innan tillträde kunder erhållas), att på grund av knappheten på manskap och den väntade ankomsten av deras Majestäter kunde inga pass beviljas för arbetare att lämna länet eller trakten. Jag tog mig friheten att meddela honom, att vi hade rätt att taga män från vilken del av Sverige som helst (varhelst vi funno dem villiga att tjäna oss) att arbeta vid kolgruvorna, och då samtyckte han till att låta dem få pass på villkor, att de voro verkligt

Fria Män, och för att förvissa sig om detta voro de tvungna att visa sig för honom. Efter mycket besvär ordnades det hela. Jag önskade även, att ett tillkännagivande skulle spridas i trakten, erbjudande män att komma till kolgruvorna, men detta vägrades mig.

Vid min hemkomst den 22 ds fann jag, att inget arbete utförts i sänkschaktet efter min avresa till Karlskrona. Mycket vatten hade samlat sig, och många av arbetarna hade rest hem till Boserup. Under denna tid hade det endast tagits upp 147 tunnor från B-gruvan. Följande dag påbörjades pumpningen av vatten från A-gruvan, och inemot kvällen kommo 8 män och 2 pojkar från Karlskrona. De övriga hade icke fått tillåtelse på grund av Konungens väntade ankomst. Jag hade en massa besvär med detta folk från Karlskrona och var slutligen tvungen att skicka bort 4 av dem, sedan jag funnit, att de förstörde dem, som voro villiga att arbeta. Och de övriga, som icke ville godkänna mina villkor, sände jag tillbaka till Karlskrona.

Som det var nödvändigt för mig att göra resor till Göteborg och andra platser och ibland vara borta flera dagar, fann jag alltid vid min hemkomst, att arbetet under mellantiden hade antingen stått helt stilla eller åtminstone gått mycket långsamt, vilket bevisar, huru mycket min närvaro är nödvändig för detta nya företags välfärd. Jag gick ofta ned och högg själv kol under en halv dag eller mer, uppmuntrade arbetarna genom mitt exempel och övertygade dem om huru mycket som kunde uträttas genom flit och uthållighet. Till en början lyckades emellertid icke mina ansträngningar, emedan arbetarna icke voro vana vid dylikt arbete, framförallt där det var vått. Alltid förekom det vid början av någon ny sänkning etc., att de uttryckte sitt missnöje med den lön, som erbjöds dem, och då arbetet med sänkningen gick mycket långsamt, var det nödvändigt för mig att vara litet sträng mot dem. De sänkte icke mer i veckan än samma antal arbetare i England skulle hava utfört på en dag. Det stod verkligen icke i min makt att förmå dem att göra mer. Jag tror icke, att det låg i deras natur varken att arbeta hårt eller att finna något nöje i arbetet.

Jag fann det nödvändigt att avbryta arbetet i det schakt, vi höllo på att sänka, till dess en maskin kunde uppställas, och detta kunde icke göras, förrän vi fått ångpanneplåt från Göteborg. Under mellantiden fortsatte arbetet i B-gruvan, men icke i någon större utsträckning, emedan arbetarna ibland voro sjuka och ibland påstodo sig vara det. De, som icke kunde hugga kol, satte jag till ett nytt borrhål (nr 10), där jag hoppades finna samma kol som på andra sidan av förkastningen. Flera voro även sysselsatta med att göra en ny vagnväg till hamnen, som hade blivit planerad för någon tid sedan.

Vid slutet av år 1797 reste arbetarna till sina respektive hem för att tillbringa helgdagarna.

Nyårsdagen 1798 tillförde mig 8 män från guldgruvan i Småland (varifrån jag sedan vid olika perioder har fått några av de bästa arbetarna till kolgruvorna), vilka jag satte i arbete, när helgdagarna voro över. I likhet med de andra arbetarna voro de till en början rädda för att våga sig på arbetet, i tanke att de icke kunde förtjäna sitt uppehälle genom att hugga kol, men jag övertygade dem snart om motsatsen och tillfredsställde dem.

När ångpanneplåtarna och pumprören hade anlät från Göteborg fann jag, att pumprören voro endast 4_ " i stället för 6", såsom beställts, varför jag var tvungen att göra dem större.

Sedan jag fått pröva på många besvärligheter och dröjsmål vid koltransporterna på grund av de ofta förekommande reparationerna av vagnarna, svårigheterna att lasta båtarna och de stora kostnaderna att hålla så många fler hästar än som erfordras på en rälsbana, tog jag en överblick av hamnen, märkte ut platsen för bron och gav order om vilka dimensioner den

skulle hava. Sedan kallade jag till ett möte med de innevånare, som hade någon egendom, genom vilken den planerade rälsbanan skulle komma att gå. Vid detta möte (den 16 februari) sade mig genast de i frågan intresserade personerna bestämt, att de skulle aldrig samtycka till att en väg lades genom deras egendom för gruvans bruk, såvida icke Kungen dömde så, och de tillade, att om han toge ifrån dem deras bröd, så kunde han även taga deras liv. De använde även en hel del fult språk, laddat med svordomar både mot gruvan och alla tillhörande den, i synnerhet mig, som de framställde såsom den, som hade kommit hit till landet för att ruinera dem, och de frågade mig samtidigt, om jag icke var rädd att gå ut om kvällarna eller att gå mellan mitt hem och schaktet och att de fattigas förbannelser skulle falla över mitt huvud och liknande hotelser och ovetligt språk. Sedan jag med tålmod åhört deras skymford, sade jag dem, att jag icke på minsta sätt hade förtjänat detta och jag påpekade för dem, att en process skulle sluta med deras ruin och att de på förhand hade blivit varnade, huru den kunde undvikas. Sedan jag lugnat dem något med mildt språk, fick jag dem att titta på den föreslagna vägen och om någon annan väg möjligtvis kunde föreslås, som mindre skulle skada deras egendom, så skulle jag med säkerhet gå med på den. Slutligen samtyckte de till att vägen utfördes på villkor, att jag skaffade dem ett brev från Bergmästaren, som tillkännagav, att jag hade fria händer att bygga en väg till och från kolgruvan, där jag fann den mest ändamålsenlig, och sedan jag lovat dem det, slutade vår konferens.

När bryggan påbörjats, började folket att åter knorra m.m., varför jag ansåg det bäst att rådfråga Landshövdingen, och i denna avsikt reste jag till Malmö. Ett möte med de intresserade utsattes sålunda att hållas i Farhult här i närheten, då tillåtelse erhöles att lägga en väg på villkor att betala för den skada, som åsamkas deras mark med en 10-del av det korn, som de komma att så. Detta ville jag icke gå med på, men skulle ersätta dem efter en rättvis värdering.

Sedan detta ordnats, började jag genast med bryggan och rälsbanan, men hade stor svårighet att erhålla timmer, i synnerhet ek till slipers (eller tvärsålar för rälsen att vila på). Bönderna voro förgrymmade på mig, och andra i gruvans grannskap, som hade timmer att avyttra, voro på den grund rädda för att låta mig få det. Det pris jag betalade en man för att lägga vägen var 6 skilling per famn. Nu satte jag ut flera borrhål i olika riktningar på fältet från sänkschaktet eller littera C i avsikt att söka kolet, och när jag hade funnit det vara närapå lika i alla, stakade jag ut ett schakt för sänkning till Grevinnan Ruuths flöts, och samtidigt byggde jag ett skjul för värmning av ångpanneplåtar och började med en ångpannebotten för den tilltänkta 28" cylindermaskinen, som skulle sättas upp vid schakt D.

Som den 11 juni 1798 var den fastställda dagen för kolgruveägarnas sammanträde i Hälsingborg, var jag tvungen att bevista detta sammanträde, som slutade den 13. Påföljande dag satte jag den första kolvagnen på den nya rälsbanan för att visa ägarna, huru den fungerade. Som den nya vägen nu var färdig för grusning, började jag omedelbart med en grusvagn, och den 27 juni kördes den första kolvagnen "vagnvägen".

Under senare hälften av detta år byggde jag en maskin för att uppfordra vatten, men hade mycket besvär med att lära arbetarna att sköta den rätt. Cylindern var 28" i diameter och djupet av schaktet (littera D) 8_ famnar.

På anmodan av flera ansedda herrar i Landskrona och Malmö reste jag dit och lämnade planer och anvisningar på vad sätt byggherrarna kunde lämpligast sätta upp pannor för destillering med kol i stället för ved, vilket var det enda hittills använda bränslet.

En inemot 20-årig erfarenhet av oavbruten användning av Höganäskol har övertygat samhället, att dessa planer och anvisningar voro riktigt gjorda, och den allmänna användningen av dem (sedermera infört i andra delar av Sverige) har till fullo bevisat kolets överlägsenhet och den nytta, Sverige kan komma att draga från Höganäs stenkolsgruvor.

På grund av att många av de arbetare, som hittills anställdes, voro missnöjda med sitt arbete (huvudsakligen på grund av det nya i det) och därför önskade lämna gruvan på ögonblicket, ansåg jag det riktigt - för att i framtiden förhindra detta - att hava alla arbetarna bundna för en viss tid (i enlighet med den metod, som praktiseras i England), dock icke mindre än ett år. Första gången detta skedde var Mikaelidagen i år, då 12 man anställdes för ett år.

Nu hade det visat sig nödvändigt att hava hästar under jord, och jag tillverkade den första släden och sände ned 2 hästar den 5 november. Jag var nere flera dagar för att lära pojarna att köra dem.

Som jag fann det vara mycket dyrt och besvärligt att bryta kol i maskinschaktet (Littera D), ansåg jag det lämpligast att driva endast en huvudort till den nya sänkningen (Littera C), tills jag kunde se, om kolen blevo bättre värda att bryta och att därefter så snart som möjligt sänka till den undre eller Fru Bagges flöts. Under mellantiden gjorde jag beräkningar på vad kraft en maskin skulle erfordra för att uppföra vatten från samma flöts, eftersom jag fann, att en större maskin än den som nu var i bruk var synnerligen erforderlig, reste jag till Göteborg för att rådgöra med Herr Bagge.

1799

Efter min återkomst från Göteborg satte jag ut ett nytt schakt (littera E), ett borrhål vid Långaröd och ett annat i Väsby, i vilket senare jag fann kol på ett djup av 42 famnar 2 fot 6 tum med nära 2 famnar av eldfast lera under.

Kylan var så sträng denna vinter, att arbetarna icke voro i stånd att arbeta, och i februari månad frös faktiskt vin och brännvin i buteljerna i ett rum ovanför mitt kök. I början av detta år köpte vi en egendom i Södåkra i närheten av gruvan. Som jag hade mycket besvär med vattnet, gjorde jag förfrågningar i Köpenhamn och annorstädes, om de kunde borra pumprör, eftersom jag fann det högst nödvändigt att hava en större maskin, och sedan jag dragit pumprören från den maskin, som då arbetade och satt dem upp på nytt, något som icke svarade mot ändamålet, var jag tvungen att låta schaktet stå stilla, till dess en större cylinder kunde anskaffas, för vilket ändamål jag reste till Huseby, där jag borrhade en cylinder (75") och svarvade en kolv och kolvstång till denna, och detta gjorde jag med mina egna händer, eftersom de icke förstodo sig på en dylik process. Vid min återkomst satte jag upp hästvandring vid schaktet F, där vi hade mycket vatten. I november fick jag den lilla maskinen i gång vid Eleonora och fick från England en 28" cylinder via Helsingör och pumpkannor och rör för densamma via Göteborg. Under detta år sänkte jag 2 nya schakt, littera E och F, och slutade arbetet i de s.k. A, B och C. Vid ägarnas sammanträde detta år erhöll jag tre aktier eller 1/40 av gruvbolaget.

I december 1799 reste jag till Norge för att anställa arbetare från Kongsberg, vilka anlände hit i februari och underskrevo den vanliga förbindelsen för arbetare. I april rymde emellertid 3 av dem, men de blevo snart infångade. Den 7 februari detta år (1800) satte jag ned pumpsatserna i det lilla maskinschaktet och den 18 april lade jag ned arbetet i schakt F, ty där var mycket

vatten. I början av detta år var kylan mycket sträng, ja så sträng, att Herr C. Bagge i mars körde i släde över isen från Köpenhamn till Landskrona - ett mycket sällsynt förhållande.

Som jag fann mitt nuvarande boningshus ganska oekonomiskt, kom jag överens med en person att bygga mig ett hus närmare arbetsschakten och att senare bygga 12 rum för kolhuggarna. Då jag var i Helsingör i affärer, anställde jag där från ett engelskt fartyg en pojke, som tidigare hade arbetat i kolgruvor i Newcastle och som jag tänkte skulle stanna här för att instruera huggarna, men han återvände hem efter en kort vistelse i Höganäs, men hans kapten har lovat att skaffa mig arbetare från Newcastle.

Den 25 juni 1800 avlade Hans Majestät Konung Gustaf Adolf sitt första besök vid kolgruvorna, där han åt middag och sedan inspekterade det hela, över vilket han uttalade sin stora tillfredsställelse. Då jag föreställdes för honom, lyckönskade han mig hjärtligt och tackade mig för mina bemödanden att föra detta företag framåt, i det han lovade mig sin hjälp i allt vad jag kunde komma att begära och önskade mig all framgång. Efter té avreste Hans M:t.

I juli detta år gingo arbetarna i strejk eller vägrade med andra ord att arbeta, emedan jag beordrade dem att gå ned i schaktet kl. 5 på morgonen (i stället för kl. 6), så att pojkarna skulle få tid att bevista kvällsskolan, som jag hade inrättat till deras bästa. Jag fann mig nödsakad att sända efter Länsman, i vars närvaro jag meddelade dem den antagliga konsekvensen av deras uppträdande. De syntes ångerfulla och återvände till sitt arbete, men för att förhindra ett återupprepande i framtiden gjorde jag en förändring i deras löner, d.v.s. så att de, som höggo 36 korgar kol mellan varje likvid (14 dagar), skulle betalas med 4_ skilling per korg, och de som togo upp mindre än 36 korgar skulle endast erhålla 4 skilling.

Den 15 augusti fick jag ned pumpsatserna i maskinschaktet littera D och satte omedelbart ut en ort. Den 9 oktober fick jag maskinen att arbeta med en stånggång till schakt F, som var till hälften fyllt med vatten, tack vare att en vattenåder hade brutit fram.

Ungefär vid denna tid behagade "the Royal Society of Sweden" välja mig till medlem av detta förnäma samfund. (Se d. 18/8 1800 i kompletteringarna från dagböcker nr 1 & 2.)

I december stakade jag ut platsen för ett nytt schakt, kallat Åsa, som började arbeta den 21 maj 1801, sedan pumprören satts ned. Under hela vintern 1800-1801 hade vi mycket besvär med vatten, varför arbetet ofta stod stilla. För att övertyga arbetarna vad som kunde åstadkommas, om de arbetade, skötte jag ofta själv fyrarna, varvid vattnet sjönk likformigt, under det att det steg, då arbetarna voro lämnade att fyra själva. Och på våren 1801 var ständigt så mycket vatten på fältet mellan Långaröd, Hultabo och Väsby, att jag ansåg det ändamålsenligt att gräva ett dike för att föra bort det, ty eljest sjönk det ned i jorden, och vi fingo pumpa upp det. För detta ändamål avvägde jag till havsytan och fann den ligga 9 fot under ytan av nyssnämnda insjö.

I april 1801 reste jag till Filipstad, där jag köpte delar till en ångmaskin, d.v.s. cylinder, cylinderbotten och kolv. Samma år reste jag till Falsterbo och Kullen för att göra upp ett kontrakt angående leverans av kol till fyrarna på nämnda platser. Jag var även i Köpenhamn och försökte sälja kol där. - För att förhindra slöseri gav jag order om att ljusen skulle vägas ut och beviljade _ skilling mera per tunna. I borrhålet vid Hultabo (nr 22) genomborrades Grevinnan Ruuths flöts på 34 famnars djup, sedan vi funnit, uppblandade med gruset, enstaka stycken av rent kol och sten, som av allt att döma fordom sköljts upp av havet, som utan

tvivel en gång har översvämmat denna och angränsande kommuner nära kusten. - Eftersom kolen voro olämpliga för maskiner, byggde jag en vagnväg till A-schaktet.

Under september 1800 ankommo 39 man från Norge, av vilka 10 voro ogifta, och erhöilo arbete vid gruvorna. Dessa voro de värsta "desperados", jag någonsin sett. De drucko och slogos oupphörligt, och då de verkligen arbetade, kunde de icke förtjäna tillräckligt att leva på. Jag hade mycket besvär med dem, var ofta nödsakad att skicka efter Kronans tjänstemän och överlämnade 3 av dem till förvar hos dessa. Flera avveko, och resten skickade jag iväg.

Den 28 november 1801 fick jag i gång 45 tum cylindermaskinen. Obs! De kunde icke gjuta pumprören i Hälsingborg utan mig. - Samma månad beslöts att bygga en buteljhytta. 8 glasarbetare kommo hit för att arbeta. - Satte också ut ett borrhål nr 23 vid Brorsbacke. I september voro Kungen och Drottningen av Sverige här, och samma månad dog en svensk arbetare vid gruvan; han var den förste.

Den 7 december började jag med grunden till glashyttan. - I januari 1802 satte jag ut ett borrhål nära Långaröd, och sedan jag borrar igenom kolet där och i det vid Brorsbacke, satte jag ut ett annat på ett ställe, som nu kallas Ryd, i vilket jag på ett djup av 31 famnar påträffade Grevinnan Ruuths flöts, 17 tum tjock och liggande under 20 tum flis och därefter borrhål jag igenom den undre eller Fru Bagges flöts, som befanns vara 4 fot 3 tum tjock på 46 famnar 9 fots djup från dagen.

Efter en resa till Stockholm och Åkers Bruk för att efterhöra, om en 72 tum cylinder kunde gjudas, kom jag överens med Herrarna Reuterschöld på Utö att bygga en ångmaskin för deras järngruvor. Jag kom hem i april och satte omedelbart ut ett nytt maskinschakt mot stupet från borrhål 25.

Detta syntes mig vara den mest lämpliga platsen av alla för utvinnande av kolen, och för främjande av detta blev det sedan överenskommet att gräva en kanal till hamnen, 15 fot bred, som den lättaste och bästa metoden att transportera kolet från den nya fyndigheten. Sedan kanalens riktning blivit utstakad, påbörjades grävningen den 27 juni, och markägarna skulle hava 8 riksdaler per tunnland för de bästa och 2 för de sämsta ängarna per år för skada, förorsakad genom den nya brytningen. På hösten av detta år var jag vid Åkers Bruk, där 74 tum cylindern göts, och den 24 september återvände jag hem efter att hava gjutit kolven, 17 tum pumpcylindern, sugrör, pumprör med uttagslucka och 2 pumprör, ävenså vandringsstycke till 18 tum pumpsatsen och ett pumprör samt anmodade dem att borra cylindern. - Det blev för stor kostnad att borra de andra delarna där. Under min frånvaro hade de så vanskött maskinen, att jag åter satte A-schaktet i arbete, eftersom det var så mycket vatten i E.

Den 28 oktober borrhål vi igenom Fru Bagges kol i nr 26 på ett djup av 54 famnar och 5 fot. Detta synes vara på nordsidan av förkastningen, som kastar upp kolet mellan borrhålen 22 och 23.

Jag blev uppehållen med maskinen denna månad (1802/1803?) av Gjuteriet i Hälsingborg, där de hade varit så försumliga och haft mycket besvärligheter vid gjutningen av ett cylinderlock och förbindelserör, och jag hade mycket besvär med maskinen denna vinter på grund av den starka kylan, som gjorde, att vi fingo avbryta sänknigen.

I slutet av februari 1803 bröt isen upp i hamnen här och tog med sig _ av den brygga, som vi hade byggt vid änden av vagnvägen, i det att vattnet hade stigit 5 fot högre än någonsin

tidigare känt. På våren detta år byggdes en landsväg från den gamla gruvan till Ryd och även en "väderpump" för att pumpa vatten ur arbetsschaktet. - En ny brygga eller brobänk byggdes även vid änden av kanalen, uppför vilken Hans Excellens Ruuth och några andra adelsmän seglade den 7 juli.

Sänkningen vid Ryd avstannade ofta på grund av vatten, men sedan 74" cylindern från Åkers Bruk hade ankommit i maj, fick jag maskinen i ordning och igångsatte den i närvaro av Hans Excellens Greve Ruuth, Greve Rosen och Major Wahrendorff den 8 augusti 1803. - Eftersom arbetarna ofta hade varit berusade och försummat sitt arbete, vände jag mig till Häradsrätten för att utverka en bestämmelse, som förbjöd bönderna i grannskapet att sälja brännvin i smärre kvantiteter. För att giva en föreställning om den mängd vatten, vi hade vid Ryd, behöver jag endast nämna, att det under september månad steg i schaktet 6" per minut eller 428 Skpd 11 skålpund svensk vikt per timme; detta var delvis förorsakat av en frambrytande vattenåder. Behovet av läder (det vi hade var icke bra) förorsakade ombyte av pumpkannor och bottenventiler mycket oftare än vad som borde hava varit nödvändigt.

Detta år startade jag en glashytta här vid Ryd, och sedan jag skaffat hyttarbetare från Norge, med vilka jag i förbigående sagt hade ett visst besvär, fick jag emellertid hyttan igång för tillverkning av buteljer etc. etc., men den stannade åter under året.

Den 30 december 1803 började jag sänka ett nytt schakt (nr 3) på fältet nära Tjöröd, där vi började bryta kol den 1 februari 1804. Jag har även funnit, att vattnet stiger och faller i motsvarande grad som 74" eller den stora maskinen har varit i arbetet eller icke. - Under helgdagarna vid årsskiftet 1803 - 04 ansåg jag det mest tillrådligt att stanna maskinen, men kunde icke hålla vattnet nere, förrän jag reparerat vid eldstäderna och själv ofta skött eldningen både dag och natt, varvid maskinen gjorde 11 eller 12 slag per minut.

I början av detta år utbröt en våldsamt epidemisk feber bland befolkningen, som ryckte bort såväl många bra arbetare som deras hustrur.

Jag var själv sjuk och gav order om att röka byggnaderna med ene. - Jag satte dem att borra i Rydschaktet, men som en stor mängd vatten kom upp genom hålet, satte jag ned en 7" pumpsats och satte en 18" cylinder maskin att betjäna den. Vi anskaffade även med tillstånd från engelska och svenska regeringarna 4 engelsmän från Newcastle såsom sänkingsarbetare, med vilka kontrakterades att sänka 2 schakt, ett vid Ryd och ett vid Brorsbacke, något som påbörjades den 24 maj 1804, då enligt engelsk sedvänja jag som arbetsledare lade ned pengar i borrhålet till drickspengar åt arbetarna.

I maj månad fingo vi vid Ryd ned en 11" pumpuppsättning, där vi mycket ofta hindrades av vattenmängden och de ständiga ombytena av pumpkannor. Det var lika olyckligt ställt vid Brorsbacke, ehuru de "konststänger", som jag ledde från 74" maskinen hjälpte oss till en stor del. I juni lade vi fundamentet till en 45" cylindermaskin vid ovannämnda schakt, som slutfördes och igångsattes först med en 6" och sedan med en 14" pumpsats. Kolet i Brorsbacke befanns vara mycket bra, och den första korgen uppfordrades den 31 december. Som jag ansåg det vara för långt för pojkarna att köra från nr 2, sänkte jag ett schakt ej långt därifrån (nr 4), som kom igång i september. Eftersom vattnet hade ökat så mycket vid Brorsbacke, att 45"-maskinen knappast kunde hålla läns, beslöts att låta den stå, tills dagarna blevo längre och då sätta en luftpump och kondensor till densamma.

I januari 1805 var Hans Majestät Gustav IV Adolf i Hälsingborg och gav en mottagning, då Hans Excellens Ruuth i ägarnas namn överlämnade till honom ett stycke kol från Brorsbacke. Vi blevo på det allra nådigaste mottagna av Hans Majestät och Drottningen. Deras Majestäter åto middag vid gruvan, varvid Konungen uttryckte sin önskan att bistå oss i vårt stora företag och lovade oss taga 50 män av dem, som hade enrullerats som båtsmän för att i nödfall försvara landet. - Dessa män fann jag vara mycket grälsjuka, men så voro icke de, som jag hade från Småland och Skåne, varifrån jag denna sommar hade fått 26 man.

På våren detta år (1805) igångsattes 45" maskinen vid Brorsbacke, sedan en luftpump och kondensor hade tillverkats till densamma, och vattnet hölls nere med tillhjälp av en ångmaskin och vattenbaljor. Vi började att hugga kol i april, men sedan vi satt konststänger från 74" maskinen vid Ryd för att försöka, om vi inte kunde hålla vattnet nere, voro vi tvungna att upphöra, till dess en annan maskin kunde byggas där, något som beslöts på augustisammanträdet, då man samtyckte till att bygga en 53" cylindermaskin på samma plats.

För att övervaka gjutandet av cylindern och andra erforderliga delar till den nya maskinen, var jag under senare delen av året tvungen att ofta vara borta hemifrån. Jag byggde en järnväg från ovannämnda schakt till den gamla gruvan, så att kolen med mindre kostnad skulle kunna transporteras till maskinerna. Som de ofantliga vattenkvantiteterna vid Brorsbacke tillsvidare hade förhindrat vår kolbrytning därstädes, beslöts i juni att sätta upp en ångmaskin på den gamla arbetsplatsen och att därstädes sänka en ny gruva. De schakt, som påbörjades där detta år, voro nr 5, 6, 7 och 8. De, som upphörde att arbeta voro nr 1, 2, 3 och 4.

I början av året (den 7 mars 1805) började vi blåsa buteljer i glashyttan vid Ryd och, efter en resa till Köpenhamn och Helsingör, att på sommaren skicka buteljer till Danmark.

Samma sommar byggde jag en ugn och gjorde den första koks, som jag antar framställts i Sverige.

Vid slutet av året börjades ett regelrätt kontor med bokförare, kassör, bokhållare etc.

I början av 1806 hade vi så mycket vatten i de två arbetande gruvorna nr 5 och 6, att jag ansåg det bäst att sätta in en kondensor vid 28" maskinen och ändra 15" maskinen vid nr 6 till en maskin med slutna överdel och sätta ned en pumprörssats i den gruvan, emedan vattnet på ett tillfredsställande sätt icke kunde hållas nere med tunnor. Den stora kvantiteten snö på rälsbanan tvingade oss att föra kol i jordbruksvagnar till Brorsbacke, där vi under någon tid eldade med nr 1, eftersom det var ont om de andra sorterna. I februari borrhade vi igenom den undre flötsen i borrhål nr 30 och i april igenom samma flöts i nr 31 på ett djup av 28_ famnar i närvaro av Hans Excellens Greve Ruuth och Herr C. Bagge. Kolet befanns vara 40 tum tjockt med 9_ tum av flis.

Den 19 april satte jag igång 53 tum cylindermaskinen vid Brorsbacke, och för att bättre kunna övervaka arbetet där lät jag sätta upp en liten hydda mellan de två maskinerna och bodde nästan ständigt där. Från och med nu hade jag ett fortlöpande besvär med maskinerna, huvudsakligen beroende på nödvändigheten av att titt och tätt byta om bottenventiler, beroende på att de gled ned genom pumprören och på att själva pumprören sprungit sönder, varför jag lät 45 tum stå stilla, ty jag var rädd för att hela pumpsatsen skulle falla sönder. Vattnet hade nämligen mer än en gång stått vid 17, 18 och 20 famnar. Jag lät skruva fast 31 järnband för att tätta pumprören, men blev slutligen nödsakade att taga upp 11 tum aggregatet i maj och 14 tum aggregatet den 5 följande månad, och oaktat det var dåligt väder med svår

storm, fick jag dem åter nedsatta den 8. Den nya eller 53 tum maskinen hade gått perfekt, varför jag fick ned arbetarna och började ånyo hugga kol den 7 juli, oaktat 74 tum maskinen vid Ryd stod stilla på grund av kolbrist och otaliga missöden dagligen inträffade. Men den 21 i samma månad bröt en vattenåder fram, och 8 dagar efteråt bröt vatten med lättantändliga gaser ned den gördel eller det band, som finnes i taket ovanför kolen, med stor kraft och vattnet rusade fram så hastigt, att jag fann, att båda maskinerna måste hållas i gång med all makt för att hålla vattnet nere. Lyckligtvis blev endast en man obetydligt skadad vid denna olyckshändelse. Vi slutade upp med att hugga kol den dagen vid Brorsbacke, ehuru maskinerna fortsatte att gå.

Det beslöts nu av Hans Excellens etc. att driva den gamla gruvan med all kraft, ty vi hade funnit, att den med 200 kolarbetare kunde bearbetas med vinst.

Under loppet av detta år upphörde vi med kolbrytningen i nr 5 och 6, i det förra i juli och i det senare i augusti, och började hugga i nr 11 i oktober och i nr 12 i november. Vi flyttade även 18 tum cylindermaskinen från Ryd till nr 9.

Den 5 december var Mr. Murray här, huvuddelägare i firman Fenton, Murray & Co., maskintillverkare i Leeds. Han hade kommit på min och några av ägarnas begäran för att se våra maskiner och belägenheten av vår kolgruva. Mr. Watson, kolexpert från Willington nära Newcastle hade även anmodat honom.

Han, Mr. M., förklarade för mig, att han hade icke väntat sig att varken se så mycket arbete utfört eller att finna så bra maskiner och mekaniska anordningar i Sverige och att med undantag av deras egna och dem, som tillhörde Messrs. Bolton & Watts i Birmingham, fanns det inga så bra i Newcastle.

I början av år 1807 kommo de 140 män (båtsmän), som hade beviljats oss av Hans Majestät, hit under ledning av en löjtnant. Jag fann snart alla eller en stor del av dem mycket lata och grälsjuka, varför mycket litet kol togs upp. Jag utfärdade därför en order, att alla kolhuggarna skulle vara nere kl. 5 och icke komma upp, förrän de hade skickat upp minst 2 tunnor goda kol.